

Plan van Aanpak 213a onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid van fraudebestrijding bij bijstandsuitkeringen

Inleiding

De gemeente is op grond van de Participatiewet verantwoordelijk voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen en voor het voorkomen en bestrijden van fraude met deze uitkeringen. Daarnaast verplicht de Fraudewet gemeenten om bijstandsgerechtigden die de inlichtingenplicht niet nakomen, te sanctioneren en een boete op te leggen, als er sprake is van een verwijtbare overtreding.

Aanleiding

Handhaven op bijstand in Haarlem betekent dat de gemeente de Haarlemmers aanspreekt op het naleven van de verplichtingen die verbonden zijn aan de voorzieningen en ondersteuning die we bieden. Hiervoor maakt SZW gebruik van het concept 'Hoogwaardig Handhaven' dat staat beschreven in de Visienota Handhaving (oktober 2012). De kern van dit concept is door enerzijds vroegtijdig te informeren over de rechten en plichten en het optimaliseren van de dienstverlening (preventieve maatregelen) en anderzijds door het controleren op maat en het daadwerkelijk sanctioneren (repressieve maatregelen), de spontane nalevingbereidheid van de klant te vergroten. Hiermee zou de rechtmatigheid van de uitkeringsverstrekking zoveel mogelijk geborgd worden.

Doel van het onderzoek

De (hoofd)vraag die onderzocht gaat worden is:

In hoeverre is het fraudebestrijdingsproces van bijstandsuitkeringen bij de gemeente Haarlem effectief? Het onderzoek vindt plaats aan de hand van de volgende zes deelvragen:

1. Welke beleidsdoelen heeft de gemeente Haarlem op het terrein van werk en inkomen geformuleerd voor het handhaven op bijstandsuitkeringen? Zijn er indicatoren benoemd aan de hand waarvan de resultaten kunnen worden gemeten? Zo ja, wat is de beoordeling hiervan en welk beeld geven deze indicatoren over het meerjarig verloop van de beleidsrealisatie?
2. Zijn deze beleidsdoelen aangescherpt met de invoering (2013) en aanpassing (2016) van de Fraudewet? Zijn er de afgelopen jaren nieuwe/actuele technieken toegepast?
3. Hoe ziet het huidige handhavingsbeleid eruit dat de gemeente heeft vastgesteld om haar doelstelling(en) hieromtrent te realiseren? Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen preventieve en repressieve maatregelen.
4. Wat zijn in 2015 en in het eerste half jaar van 2016 de resultaten die met de fraudeaanpak zijn bereikt? *Denk aan: gedetecteerde fraude en indien mogelijk voorkomen fraude, opgelegde maatregelen, administratieve boetes in het kader van overtreden inlichtingenverplichtingen, schadebedrag per fraudezaak resultaten n.a.v. binnengekomen tips en themaonderzoek en wat zijn de daadwerkelijk geïncasseerde bedragen?*
5. Hoe verhouden de resultaten zich tot de resultaten van afgelopen jaren en is er een verwachting voor de komende jaren?
- 5b. Is een vergelijking te maken t.a.v. de inzet en effecten van fraudebestrijding met steden van gelijke omvang *(Er wordt onderzocht of deze gegevens beschikbaar en betrouwbaar zijn).*
6. Hoe beoordeelt SZW de huidige fraude aanpak, wat gaat goed en waar ligt verbeterpotentieel?

Bovengenoemde vragen zijn gericht op de doeltreffendheid van het fraudeproces.

De reden waarom geen expliciete vraag is opgenomen over doelmatigheid, ligt in het feit dat de gegevens hierover op dit moment niet beschikbaar zijn. Er wordt gestreefd om hier wel iets over te kunnen zeggen. Gedurende het onderzoek zal blijken of dit realistisch/mogelijk is.

Beoogd resultaat

Dit 213a onderzoek moet informatie opleveren of, en zo ja hoe, de processen rond de fraudebestrijding op uitkeringen in Haarlem op een **doeltreffende** (en zo mogelijk **doelmatige**) manier zijn ingericht en of hiernaar gehandeld wordt. Daarnaast wordt in beeld gebracht wat het financiële resultaat is van het huidige handhavingsbeleid (baten en lasten).

Het rapport vormt een analyse van de onderzoeksresultaten en indien nodig aanbevelingen voor verbeteringen.

Reeds beschikbare informatie

Visienota Handhaving (2012/342276)

Documentatie (en beschikbare gegevens/werkprocessen) aangaande het handhavingsbeleid

Koersdocument Werk en Inkomen (2016255654)

Onderzoeksmethode

Het onderzoek wordt gecoördineerd door Concerncontrol. De uitvoering van het onderzoek, ligt in handen van M. Wiggers in opdracht van M. Jonker/ CC.

Het onderzoek bestaat deels uit deskresearch, waarbij wordt gekeken naar de processen die zijn bepaald, vastgelegd en worden gevolgd en naar de administratieve vastlegging van zaken.

Indien mogelijk wordt op basis van benchmarkgegevens een eerste oordeel gegeven over de doelmatigheid. Vervolgens vinden enkele interviews plaats met medewerkers en zo nodig externe betrokkenen om het beeld van het onderzoeksterrein aan te scherpen. Tot slot worden op basis van de bevindingen conclusies getrokken en aanbevelingen geformuleerd. Een en ander vindt in nauw overleg met het verantwoordelijk afdelingshoofd plaats.

Dit 213a onderzoek heeft betrekking op een product van de hoofdafdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Tijdsplanning

Het onderzoek gaat deze zomer van start en de rapportage wordt begin volgend jaar aan het college voorgelegd. Het college informeert de commissies Bestuur en Samenleving na afronding van het onderzoek over de conclusies en aanbevelingen. Na vaststelling door het college worden de rapportages naar de Rekenkamercommissie verzonden.

Budget

Vooralsnog is voor dit onderzoek geen budget nodig, omdat het wordt uitgevoerd door eigen medewerkers. Mogelijk moeten gedurende de looptijd van het onderzoek, alsnog financiële middelen ingezet worden om alle informatie te verkrijgen. Dekking komt uit het daarvoor beschikbare budget binnen programma 7.